

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.III.21.669/2017/5. szám

A tanács tagjai: Böszörményiné dr. Kovács Katalin a tanács elnöke

. Döme Attila előadó bíró

Salamonné dr. Piltz Judit bíró

A felperes: felperes

A felperes képviselője:

Hámori és Soltész Ügyvédi Iroda

(ügyintéző: dr. Hámori Péter ügyvéd)

Az alperes: alperes

Az alperes képviselője:

. Horváth Gizella ügyvéd

A per tárgya: kártérítés

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Törvényszék 3.Gf.40.056/2016/5.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Járásbíróság 8.G.20.437/2011/123.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezi és az elsőfokú ítéletet helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 napon belül 884.200 (nyolcszáznyolcvannégyezer-kétszáz) forint másodfokú és felülvizsgálati eljárási költséget.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperes 2007. június 26-án 4.980.000 forintért egy DV-KU 18 típusú csarnok vasszerkezetét vásárolta meg az ahhoz tartozó kötőelemekkel. Az épületváz összsúlya 22.204 kilogramm volt.
- [2] Az alperes hulladék felvásárlásával foglalkozó gazdasági társaság.
- [3] B.A. két bűntársával 2008 nyarán két alkalommal, összesen 17.580 kilogramm súlyú vasszerkezeti elemet tulajdonított el a felperes telephelyéről a DV-KU 18 típusú csarnok elemeiből. 2008. július 18-án 6.320 kilogramm, augusztus 4-én 11.260 kilogramm

épületszerkezeti fémanyagot értékesítettek az alperesnek. Az alperes 2008/10. számú ügyvezetői utasítása szerint „vasúti sínek, felépítmények, jelző- és biztosítóberendezések, vasúti kocsik és tartozékaik” kizárólag igazolt forrás esetén kerülhetnek átvételre. Az átvétel során a forrás igazoltatása nem történt meg.

- [4] A felperes később az alperes telephelyéről a jogtalanul eltulajdonított vasszerkezetből 8.700 kilogrammot szállított vissza a telephelyére 72.000 forintos költséggel. A felperes telephelyén maradt vasszerkezeti elemek fémhulladékként való értékesítésével felmerülő rakodási és szállítási költség 35.750 forint.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [5] A felperes módosított keresetében 5.455.687 forint és járulékai megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Keresetének elsődleges jogcímeként a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 195. § (3) bekezdését, másodlagos jogcímeként a 339. § (1) bekezdését jelölte meg.
- [6] Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

Az első- és másodfokú ítélet

- [7] Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 5.408.037 forintot és kamatait. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította.
- [8] Indokolása szerint a keresetet elsődleges jogcíme alapján találta alaposnak. Megítélése szerint az alperes azzal, hogy elmulasztotta a hozzá érkező vasszerkezeti elemek eredetének tisztázását, alaptalanul bízott abban, hogy az adásvétel a dolog birtoklására feljogosítja. Utalva a fémhulladék-értékesítés közismert kriminalizáltságára és az alperes által kiadott ügyvezetői utasításban foglaltakra, megállapította, hogy az alperes eljárása a saját követelményeinek sem felelt meg. K.J. és R.P. szakértői véleményei alapján következtetett arra, hogy a bűncselekmények elkövetésekor az eltulajdonított vasszerkezet még az épületszerkezet felállítására alkalmas állapotban volt. Értékelte a hulladék átvevője, E.Gy. tanúvallomását, amely szerint az átvett anyag hulladéknak tűnt. Ezzel szembeállította a tanúnak azt a nyilatkozatát, hogy az általa megtekintett fényképeken látható vasanyagon csak felületi rozsda látható, így az - eredetére nézve - gyanús lett volna. Az elsőfokú bíróság meggyőződése szerint az alperes alkalmazottai akkor jártak volna el helyesen és kellő gondossággal, ha a fémszerkezeti elemek eredetét körültekintőbben vizsgálják, ebben az esetben ugyanis kiderülhetett volna az eredet bizonytalansága. Ezért az alperest rosszhiszemű birtokosnak tekintette. Kártérítési felelősségét azonban nem a Ptk. 195. § (3) bekezdése alapján állapította meg, mert a kár nem a birtoklása ideje alatt következett be, hanem azt megelőzően, már a fémanyag

bűnelkövetők általi felrakodásakor. Ténymegállapítása szerint a vasanyag már akkor megrongálódott, amikor az elkövetők első alkalommal 6.320 kilogramm fémanyagot tehergépkocsira tettek, és a fémelemek ekkor alkalmatlanná váltak arra, hogy azokból csarnokot lehessen építeni. Álláspontja szerint, amennyiben az alperes a fémanyag eredetét kellő gondossággal vizsgálta volna, az első fordulónál leszállított fémanyag átvételét megtagadja, és a második forduló leszállítására már nem került volna sor. Az elsőfokú bíróság a további 11.260 kilogramm fémanyag felrakodásáért, megrongálódásáért tartotta felelősnek az alperest, a fémanyag gondatlan átvétele és a kár bekövetkezése között okozati összefüggést fennállónak találta. Indokolása szerint az alperes a bűncselekmény elkövetésére ösztönzőleg hatott, mivel a 11.260 kilogramm anyag a csarnok szerkezeti anyagának 50%-át tette ki, és ez már önmagában - a 6.320 kilogramm nélkül is - elegendő volt ahhoz, hogy a többi anyag értéktelenné váljék, csak hulladékvasként lehessen értékesíteni.

[9] A kár összegének számításakor értékelte R.P. szakértői véleményét, amiből megállapította, hogy a felperes a szerkezeti elemeket szabályosan tárolta, olyan állapotban, hogy a lopáskor alkalmasak lehetettek az újraépítésre. Figyelemmel volt K.J. ezt megerősítő szakértői véleményére is. P.S. szakértő véleménye alapján állapította meg a hulladék fémanyag kilogrammonkénti értékét 42 forintban, K.J. és P.S. szakértői véleménye alapján pedig a szerkezet új árát 475 forint/kilogrammban. A 22.404 kilogrammot 475 forinttal szorozva 10.546.900 forintos összeget kapott, amelyhez hozzáadta a 7%-ot kitevő kötőelemek 738.283 forintos értékét, és 48%-os mértékű amortizációs érték levonásával a teljes fémszerkezet lopáskori értékét 5.868.295 forintban határozta meg. A 13.524 kilogramm maradék anyag kilogrammonkénti 42 forintos értékét 558.608 forintban számította, ezzel csökkentette az amortizált értéket. Az így kapott 5.300.337 forinthez hozzáadta a 72.000 forintos, valamint 35.750 forintos szállítási költségeket is, mert azok az alperes mulasztásával okozati összefüggésben merültek fel.

[10] Az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú ítéletet fellebbezett részében megváltoztatva a keresetet teljes egészében elutasította. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a perbeli bizonyítékokat a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 206. § (1) bekezdésével ellentétesen, okszerűtlenül mérlegelve jutott arra a következtetésre, hogy az alperes a vasszerkezeti elemek átvételekor nem úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában levárható. Rögzítette, hogy a büntetőeljárásban az alperes alkalmazottai, dolgozói nem szerepeltek vádlottként, következésképpen a felperesnek bűncselekménnyel kárt nem okozhattak. Álláspontja szerint a felperesnek az eljárás során azt kellett volna bizonyítania, hogy az alperesnek felróhatóan az alkalmazottja olyan vasszerkezeti anyagok hulladékként való

átvételében állapotodott meg az elkövetőkkel, amelyek állapotuknál, használhatóságuknál fogva nem minősültek hulladéknak, és jóval nagyobb volt az értékük. Ezt nem találta bizonyítotttnak. O.L. és K.J. tanúkat éppen úgy érdekeltnek tekintette, mint E.Gy-t és B.I-t. A tanúvallomások ellentmondásossága folytán nem állapította meg tényként, hogy a vasszerkezeti elemek deformálódása az alperes telephelyén való lerakodás során következett volna be. Ebből arra következtetett, hogy az alperesnek nem kellett észlelnie, hogy a hozzá szállított vasanyag valójában nem hulladék. Ezért a felperest ért kár és az alperes magatartása között okozati összefüggést nem talált.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [11] A jogerős ítélettel szemben a felperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet annak hatályon kívül helyezése és a jogszabályoknak megfelelő új határozat hozatala iránt akként, hogy a Kúria az elsőfokú bíróság ítéletét elsődlegesen az elsődleges kereseti jogcím, másodlagosan a másodlagos kereseti jogcím alapján hagyja helyben. A másodfokú bíróság által megsértett jogszabályként a Pp. 206. § (1) bekezdését és a Ptk. 195. § (3) bekezdését jelölte meg.
- [12] Vitatta annak jelentőségét, hogy az alperes dolgozói nem váltak a büntető ügy terheltjeivé, az alperes polgári jogi felelősségét ettől függetlennek látta. Álláspontja szerint a perben arról kellett döntenie az eljáró bíróságoknak, hogy az alperes, illetve dolgozói a tőlük elvárható módon jártak-e el annak érdekében, hogy lopott fémanyag ne kerüljön az alpereshez. Ennek bizonyítását az alperes érdekkörébe tartozónak tekintette. Nem tartotta a saját feladatának annak bizonyítását, hogy az alperesnek felróhatóan az alkalmazottja olyan vasszerkezeti anyagok hulladékként való átvételében állapotodott meg az elkövetőkkel, amelyek nem minősültek hulladéknak. Véleménye szerint az alperes alkalmazottja akkor járt volna el elvárható módon, ha az előzetes telefonbeszélgetésük során tájékoztatja B.A-t arról, hogy a fémhulladék származását az átadáskor igazolni kell, és a személyazonosság igazolása is elvárt az átadóval szemben. Ennek elmulasztását a vasanyag eltulajdonításában való közrehatásként értékelte. Tanúvallomásokra utalva hivatkozott arra, hogy az alperes átvevői egyáltalán nem informálódtak a vasanyag eredetéről, holott nem lehetett szokványos 15 darab 9 méter hosszú, 6.300 kilogramm súlyú, majd rövid időn belül ugyancsak 9 méter hosszú, 11.260 kilogramm súlyú fémanyag leadása a személyazonosság igazolásától elzárkózó B.A-tól, különösen úgy, hogy a vasanyagon festéssel is rendbe hozható rozsdásodások voltak csak, és azokról - jó állapotuk miatt - akár valamely építkezésről való származás is feltételezhető volt. B.A. tanúvallomásából kiemelte, hogy „normális és bevett szokásként” az átvevők szemet hunytak a hamis névaláírások felett is. Álláspontja szerint megfelelően bizonyította, hogy a lopást megelőzően az épületszerkezeti elemeket újraépítésre alkalmas állapotban,

megfelelően tárolta, ezzel szemben nem nyert bizonyítást, hogy már a szállítás során bekövetkezett deformálódásuk miatt váltak alkalmatlanná az újraépítésre. Megítélése szerint O.L. és K.J. tanúk vallomása tényszerűen bizonyítja, hogy a felrakáskor és a szállításkor a fémanyag nem sérülhetett, ugyanis daruval, selyemkötéssel történt a rakodás, óvatosan, hogy a jármű se sérüljön, ezzel szemben az alperes telephelyén - már a vasanyag kifejezetten hulladék célú felhasználásáról lévén szó - ún. csápos darut alkalmaztak, ami a szerkezeti elemeket kíméletlenül ragadta meg, és szórta a többi fémhulladék közé. Véleménye szerint ezzel ellentétes megállapítást R.P. szakértő sem tehetett pusztán szakmai hozzáértése alapján.

- [13] Vitatta, hogy O.L. és K.J. érdekelt tanúk lennének, mert a felperessel jogviszonyban nem álltak, a vasanyag szállítását nem a felperes megbízásából végezték, és semmi érdekük nem fűződhetett a valóságtól eltérő nyilatkozat tételéhez. Ezzel szemben B.I. és E.Gy. vallomását azért tekintette kétségesnek, mert nem csak alárendeltségi viszonyban voltak az alperessel, hanem megsértették a 2008. július 5-i munkáltatói utasítást is.
- [14] A másodlagos kereseti kérelem körében utalt a BH 2000.198. és EBH 2000.199. számú eseti döntésekben foglaltakra, kifejtve, hogy az alperes gondatlan, körültekintés nélküli magatartása volt az utolsó láncszem abban a folyamatban, amely nélkül a felperes kára nem következett volna be.
- [15] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában való fenntartására irányult. Álláspontja szerint a másodfokú bíróság a jogszabályok megfelelő alkalmazásával, a rendelkezésre álló bizonyítékok helyes mérlegelésével hozta meg érdemi döntését.
- [16] Ellentmondásosnak látta az elemek szállítását végző tanú vallomását, amely szerint a rakodás kezdetén az elkövetők azt mondták, hogy egy másik helyen kívánják felállítani a csarnokot, ehhez képest fémhulladék átvevő telepen rakodták le a szállítmányt. Ebből arra következtetett, hogy már deformáltak lehettek az elemek, különben az elkövetőkön kívül álló szállító ép elemeket nem vitt volna a fémhulladék telepre.
- [17] Észrevételezte, hogy az első szállítmány 6.320 kilogramm tömege a teljes csarnok össztömegének 28,2%-a, ami önmagában is lehetetlenné tette a csarnok újbóli felépítését. Utalt rá, hogy az elsőfokú bíróság szerint az alperest az első szállítmány megrongálódásáért nem tette felelőssé, ezért álláspontja szerint a felperes kára már ekkor, az alperes felelősségi körén kívül felmerült.
- [18] A kirendelt szakértői vélemények megalapozottságát vitatta. Utalt rá, hogy K.J. szakvéleményét már az elsőfokú bíróság aggályosnak találta, P.S. szakértőnek nem álltak rendelkezésére a szükséges adatok, mert a felperes nem engedte lemérni az anyagokat, P.S. pedig a módszertani követelmények megsértésével, érdemi vizsgálat elvégzése nélkül, csupán rátekintés alapján nyilvánított véleményt. Utalt rá, hogy P.S. szakértői véleménye szerint egy teljes

mértékben meglévő DK-KU-18 típusú csarnokszerkezet tömege 34.620,9 kilogramm, tehát a felperes által vásárolt 22.404 kilogramm nem lehetett újraépítésre alkalmas, teljes. Ezért vitatta a kilogrammonkénti 475 forintos értékmeghatározást is, mert álláspontja szerint az a 34.620,9 össztömegű teljes csarnokra vonatkozhat, a felépítéshez nem elegendő 22.404 kilogramm esetében nem lehet irányadó.

- [19] Hivatkozott arra, hogy a felperes a kárának összegszerűségét azért sem bizonyította, mert nem állapítható meg, hogy kivezette volna könyveiből a csarnokelemeket.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [20] A felülvizsgálati kérelem alapos.
- [21] A Kúria a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelem keretei között, a Pp. 272. § (2) bekezdése szerint megjelölt jogszabálysértések és azok előadott indokai tekintetében vizsgálta felül.
- [22] A másodfokú bíróság jogi álláspontja szerint a felperesnek az eljárás során azt kellett volna bizonyítania, hogy az alperesnek felróhatóan az alkalmazottja az elkövetőkkel olyan vasszerkezeti anyagok hulladékként való átvételében állapodott meg, amelyek állapotuknál, használhatóságuknál fogva nem minősültek hulladéknak, és jóval nagyobb értéket képviseltek. A Kúria jogi álláspontja szerint a felperesnek az eljárás során elég volt azt bizonyítania, hogy az alperes ténylegesen ilyen anyagokat vett át a felperes sérelmére bűncselekményt elkövető személyektől annak ellenére, hogy az ügylet jogi tisztasága iránt alapos kétségek kellett volna ébredjenek benne.
- [23] A fémtárgyak eltulajdonításának célja a szakkereskedelem részére történő értékesítésük útján elérhető jövedelem szerzése volt. Ennek megghiúsulása esetén a felperes kára annak ellenére megtérült volna, hogy vagyontárgyai eltulajdonítása már az értékesítésüket megelőzően megtörtént.
- [24] A peradatokból kétségtelenül megállapíthatóan ugyanis a szerkezeti elemek egyfelől csarnoképítésre alkalmasak voltak, ami megállapítható V.M. érdektelen tanú vallomásából, aki elmondta, hogy ilyen céllal vásárolta azokat, majd ugyanezzel a céllal vásárolta meg tőle azokat a felperes is, és az egyéb számos egybehangzó bizonyítékból (tanúvallomásokból és szakértői véleményekből), amelyek szerint az elemeket az alperes szakszerűen, nem hulladékként tárolta.
- [25] Másfelől - az elsőfokú bíróság ténybeli következtetésével szemben - a csarnokelemek az alperes általi átvételüket megelőzően az eltulajdonítás és a szállítás során fizikailag nem sérültek. Ez kétségtelenül megállapítható O.L. és K.J. érdektelen tanúk egybehangzó vallomása alapján. A másodfokú bíróság őket éppúgy

érdekelteknek tekintette, mint az alperes alkalmazásában állt E.Gy. áruátvevőt, és B.I. pénztárost. Azt azonban nem fejtette ki ítélete indokolásában, hogy O.L. és K.J. tanúk perbeli érdekelttségére milyen körülményekből következtetett. Nevezett tanúk a peres felekkel jogviszonyban nem álltak és nem állnak, a peradatok nem utalnak sem vagyoni, sem személyes érintettségükre, érdekelttségükre. O.L. a második szállítmány fuvarozását végezte a bűncselekmény elkövetőinek megbízása alapján (anélkül, hogy bűncselekmény közreműködésében való részvételéről tudomása lett volna), K.J. pedig az első szállítmányt rakodta fel a fuvarszközre (éppúgy nem tudva a bűncselekmény elkövetéséről). Ők egymással sem állnak, álltak sem jogi, sem egyéb kapcsolatban. Egybehangzó vallomást tettek arról, hogy a felperestől eltulajdonított vasanyagok épek, építési szerelésre alkalmasak voltak az elszállításukat megelőzően, és a fuvarszközre való felrakódásukat követően is.

[26] Ezzel szemben áll E.Gy. és B.I. tanúk vallomása, az ő perbeli érdektelenségükhöz viszont valóban nyomatékos kétség fér. Mindketten alkalmazottai az alperesnek, és olyan ügyletben képviselték az alperest, amely létrejöttékor is kétes jogi tisztaságúnak kellett tűnjön a számukra, olyan módon, amely a fémkereskedelem lebonyolítására vonatkozó szabályok, az alperes ügyvezetői utasításának lényeges előírásai megsértése útján valósult meg. O.L.-nek V.M. tanúvallomásával megerősített vallomása szerint, amikor észlelte, hogy a szállítmányt a bűncselekmény elkövetői az alperes telephelyére fuvaroztatták vele, a szállítmány állapotának és rendeltetésének ismeretében azonnal gyanút fogott, és munkáltatóját távbeszélőn tudatta a történetekről. Ha tehát O.L. és K.J. egybehangzó véleménye szerint az alperes telephelyére beszállított fémszerkezetek építési szerelésre alkalmas állapotban voltak, és O.L. számára gyanús is lett ezek fémhulladékként való értékesítése, akkor E.Gy.-nek, az alperes fémmesterének is fel kellett volna tűnjön, hogy az áru nem minősül fémhulladéknak. Ezzel ellentétes magatartásából fakadó felelőssége felveti perbeli érdekelttségének gyanúját. B.I. pedig súlyosabb módon szegte meg ügyvezetőjének utasításait az ügylet adminisztrációja és a pénz kifizetése során. Tudva ugyanis arról, hogy a természetes személyek számára kifizethető készpénz felső határa 200.000 forint volt, már első alkalommal is három személynek kifizethető összeget adott át B.A.-nak úgy, hogy nem az ő személyi adatait rögzítette, és nem az ő személyét szerepeltette átadóként, hanem három másik személyt. A második alkalommal pedig négy személyre kifizethető összeget adott át részére, és ennek során még a távollévő személyek névaláírásainak hamisítását is eltűrte.

[27] A másodfokú bíróság mérlegelési köréből kirekesztett tanúvallomások fenti értékelése eredményeként az a következtetés adódik, hogy a felperestől eltulajdonított fémszerkezetek az alperes általi átvételükkor váltak fémhulladékká, és az átvétel hiányában nem csak

a második tömegrész eltulajdonítására nem került volna sor, hanem az első alkalommal eltulajdonított fémmennyiség sértetlen állapotú megtérülésére is lett volna lehetőség. Az alperes alkalmazottainak felróható magatartása a bűncselekmény elkövetőinek magatartásához kapcsolódóan eredményezte a felperes kárát, ami az építési anyagok építésre alkalmatlanná válása folytán következett be. Ezért az alperes a Ptk. 344. §-a szerinti közös károkozó minőségében tartozik kártérítési felelősséggel a felperessel szemben a Ptk. 339. § (1) bekezdése alapján. Az alperes felelősségének fennállását a Kúria sem a Ptk. 195. § (3) bekezdése alapján állapította meg, mert bár az alperes valóban rosszhiszemű birtokosnak minősül, a felperes kára nem az alperes birtoklása idején, hanem a birtokbavétel során következett be.

[28] Az érvényesíthető kár összegét az elsőfokú bíróság a Ptk. 355. § (1) és (4) bekezdése megfelelő alkalmazásával, helyesen számította. A bizonyítási eljárás adatai nem alapozzák meg az alperesnek azt a - felülvizsgálati ellenkérelemben foglalt - álláspontját, hogy a szakértő által meghatározott 475 forintos kilogrammonkénti érték csak a csarnokszerkezet eredeti gyártói állapotban való felépíthetőségére vonatkozik. A szakértői véleményekből kitűnően a felperes által megvásárolt épületszerkezeti elemek is alkalmasak voltak csarnok megépítésére, ha nem is az eredeti gyártási terveknek megfelelő méretben és kondíciókkal. Az elsőfokú bíróság mérlegelése körébe vont szakértői véleményekkel kapcsolatos aggályok nem merültek fel. P.S. szakértő csak olyan kérdésekben nyilvánított véleményt, amelyhez megfelelő adatok álltak a rendelkezésére, és a hiányos, részben deformált visszamaradt fémszerkezet megtekintésén túl R.P. szakértő is figyelembe vette az ismert szakmai adatokat és tényeket.

[29] A fentiekre tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (4) bekezdés alkalmazásával hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú ítéletet a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

Záró rész

[30] A Kúria a Pp. 78.§ (1) bekezdése és a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja és (5) bekezdése, valamint 4/A. §-a alapján kötelezte az alperest a felperes jogi képviselőjének ellátásával felmerült 171.700-171.700 forint másodfokú és felülvizsgálati eljárási költsége, valamint a felperes által lerótt 540.800 forint felülvizsgálati eljárási illeték megfizetésére, a felperes javára.

[31] A Kúria a határozatát a Pp. 274. § (1) bekezdése alapján hozta meg.

Budapest, 2018. július 11.

Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. a tanács elnöke, Dr. Döme Attila s.k. előadó bíró, Salamonné dr. Piltz Judit s.k. bíró

A kiadmány hitelével:

bírósági ügyintéző
HM